

IZDAJALSKI TRENUTEK ONE FALSE MOVE

Režija:

Carl Franklin

Scenarij:

Billy Bob Thornton

Fotografija:

James L. Carter

Glasba:

Peter Haycock, Derek Holt

Igrajo:

Bill Paxton, Cynda Williams,
Billy Bob Thornton, Jim Metzler

Produkcija:

ZDA, 1992

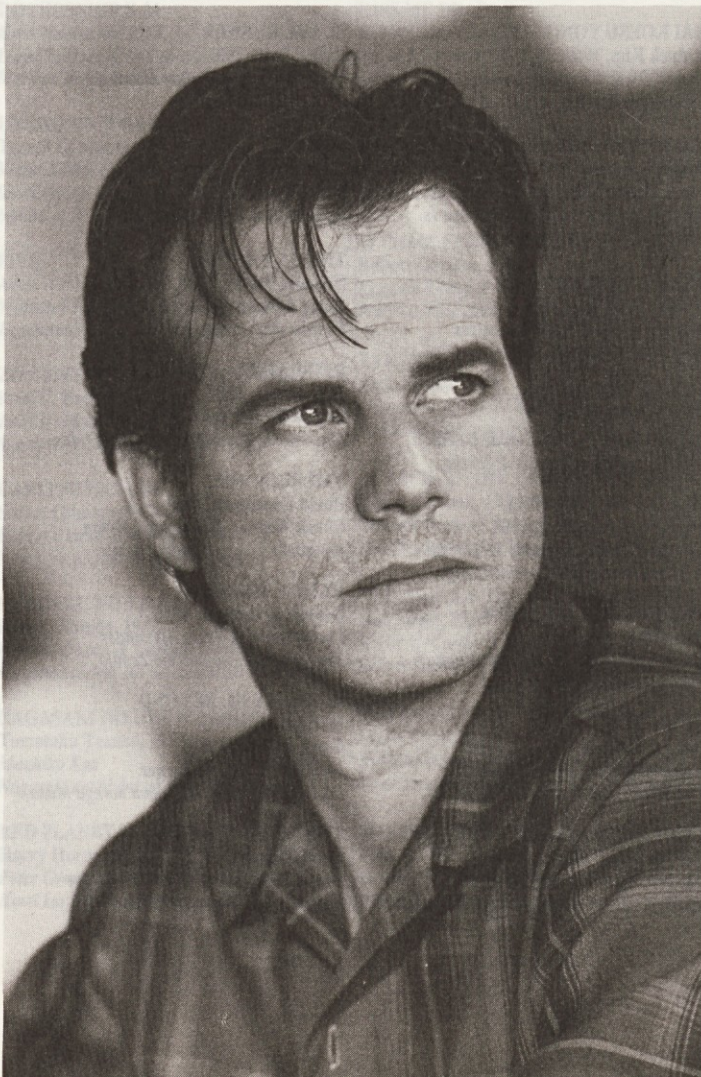
Izdajalski trenutek je film, ki se od vseh ostalih »trenutkov«, ki smo jim bili priča na naših kino platnih (npr. *Smrtonosni trenutek* z Rutgerjem Hauerjem ter *V zadnjem trenutku* s Kim Basinger in Richardom Gerom) loči ravno po popolnosti in neposrednosti, ki cel

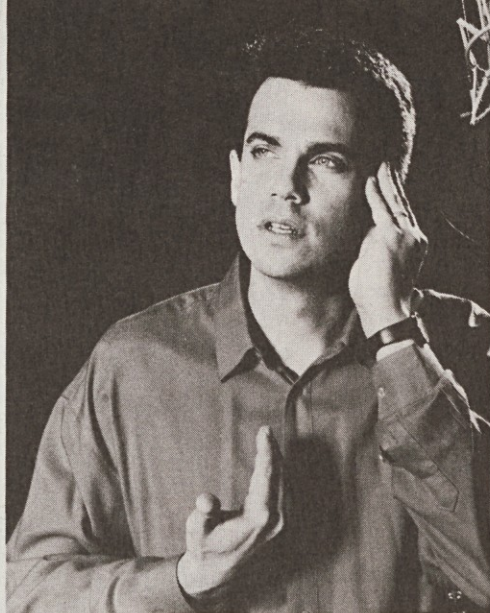
film dobesedno strne v en sam odločilen trenutek — tudi za žanr thrillerja, ki se zadnje desetletje utaplja v idejni mlačnosti ali pa, podprt z zvezdnškim sistemom (nedavni tretji del *Smrtonosnega orožja*), reciklira preverjene stereotipe v maso, ki je zaradi žanrske nekonsistentnosti in želje po čim zajetnejšem *box-office* izkupičku ne moremo več ločiti od nizkoproročunske štanse špagetikomedijske lokalnimi zvezdami, kot sta npr. Bud Spencer in Terence Hill. Izjeme, ki so v pomanjkanju *hard-boiled* trilerja v devetdesetih samo zaželele, so se seveda pojavljale: omenimo le *Zadnjega skavta* Tonyja Scotta in tudi *Osumljene* Simona Moora. Toda, če sta omenjena filma črpala iz zakladnice preteklosti (prvi iz walterhillovskih osemdesetih, drugi pa iz hitchcockovske prvinskosti), se je Carl Franklin, režiser *Izdajalskega trenutka* (z originalnim, dosti bolj pomenljivim naslovom *One False Move*, napačna poteza, torej) odločil, da thrillerju devetdesetih da njegovo pravo podobo, ki pa je, razumljivo, sinteza tistega, kar definira trenutni Hollywood. Film je nizkoproročunskega formata (znano je, da večina *blockbusterjev* dandanes pogori, če niso *sequeli*),

njegovo izhodišče pa je latentni razizem, ki je povzročil razcep Hollywooda na »belega« in »črne«ga, ki poskušata živeti ločeno eden od drugega. Tu je pomembno omeniti, da je Carl Franklin temnopolt — to pa zato, ker ponavadi od temnopoltega režiserja dobimo filmsko varianto, ki se od »belega« Hollywooda loči samo po tem, da je »črna«; npr. *New Jack City* Maria Van Peeblesa, *Boyz'n the Hood* Johna Singletona in izrazito žanrski *A Rage in Harlem* Billa Duka. V *Izdajalskem trenutku* ni jamranja o razizmu (ljudi na zabavi brutalno pobije rasno mešana tolpa dveh izobčencev in ene izobčenke, ki eden z drugim brez težav shajajo), kajti razizem je le drugo ime za socialno-ekonomsko stanje, ki vpliva v enaki meri na sociopatsko obnašanje vseh ras; vendar pa film hkrati vsebuje več tragike o rasni razdeljenosti Amerike kot ves opus temnopoltega filmskega aktivista Spika Leeja. Malo mestece v Arkanzasu, ki s svojimi lokalnimi običaji in življenjskimi skrivnostmi, prikazanimi izredno življenjsko, malodane naturalistično, presega celo *Twin Peaks*, je mesto končnega obračuna — toda ne tistega klasičnega med izobčencem in zakonom, temveč tistega med prevzetnostjo in pristranskostjo, med okoljem in tradicijo ter, nenazadnje, med predsodki in človečnostjo. Bill Paxton kot šerif Dixon šele v krvi spozna, da je žrtev svoje lastne provincialnosti, pred katero se ne bo opral niti kot tisti, ki je FBI-ju pomagal razrešiti nelagodje med tesno povezanimi zločinom in kaznijo.

Izdajalski trenutek tako ostaja eden najboljših žanrskih izdelkov, ki jih je lani naplavilo na naša platna, in ena najboljših zgodb o plitkosti tradicionalne delitve Amerike na veliko in majhno, dobro in zlo ter, skratka, na črno in belo v vseh

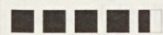

pomenih teh dveh besed; zgodba o tem, kako sedanosti (pa tudi filma) ne rešujejo velike zvezde ali pa mesije, temveč ljudje, ki vedo, kje greši okolje — in si znajo to priznati; pa čeprav prepozno. In igralci kot Cynda Williams, Billy Bob Thornton, Michael Beach in Jim Metzler so v svojem poslanstvu izvrstni — prav tako kot film sam.

LEPOTICA IN ZVER

BEAUTY AND THE BEAST

Režija:
Gary Trousdale

Scenarij:
Linda Woolverton
po klasični francoski pravljici

Glasba:
Alan Menken

Umetniško vodstvo:
Brian McEntree

Glasovi:
Paige O'Hara, Robby Benson,
Jerry Orbach, Angela Lansbury,
Richard White

Produkcija:
Walt Disney Pictures,
Silver Screen Partners IV
ZDA, 1991

Ko je bil Walt Disney še legenda, se pravi, preden je njegovo ime postalo sinonim za profano razprodajo sveta animacije in domišljije, ki se je dandanes spremenila v gigantsko industrijo molzenja staršev in njihovih otrok, ki bi radi v živo videli narisane like v rezervatih pod

imenom Disneyland, je popularni oče Miki miške nekoč izjavil: »Samo dve stvari sta, ki bi jih rad še naredil: ena je **Lepotica in zver**, druge pa se ne spomnim več.« Veliki in priznani animator Frank Thomas je Disneyjeve sanje spremenil v resničnost (režirala sta jih Gary Trousdale in Kirk Wise) in zdi se, da so bile to sanje mnogih, kajti ta najnovejša disneyjevska risanka, že trideseta po vrsti, je postala masovna uspešnica: prvič je bila risanka nominirana za oskarja za najboljši film, prebila se je v sam vrh najbolj gledanih filmov preteklega leta in bila nagrajena z dvema oskarjema: za najboljšo glasbo in najboljšo pesem. Kot kaže, je 370-im ljudem, ki so od leta 1987 sodelovali na tem projektu, s pomočjo računalniške animacije, volje in izkušenj uspelo odkriti pravo podobo mita o lepotic in zveri, ki je že od nekdaj buril domišljijo tako avtorskih kot žanrskih ustvarjalcev. **Lepotico in zver** ste pred risanko lahko prepoznali v vsakem drugem hororizdelku osemdesetih, toda skozi sprevrženo in obsesivno »odraslo« optiko, njeno klasično podobo pa je podalo remek delo Jeana Cocteauja iz leta 1946, *La Belle et la Bête*, z Jeanom Maraisom in Josette Day v glavnih vlogah. V svojem izvirnem poslanstvu pa je pravljica zaživela prav lani.

Njen uspeh gre pripisati dvema dejstvom: prvič, čeprav je odraslo občinstvo sito Disneyjevih antropoidnih, sterilnih živali, si še vedno želi risank, skozi katere bi lahko izživel svojo mladostniško fascinacijo nad svetom pravljic; in drugič, želja po ponovnem in originalnem pogledu na tisto, kar je v bistvu ustvarilo vse hollywoodske klasike, seveda pa na način, da se Hollywood sam s svojimi stereotipi v tako intimnost in objektivnost pogleda ne vmešava. Posledica tega

je, da so imena, ki so posodila svoje glasove za **Lepotico in zver** relativno neznana (npr. David Ogden Stiers, Angela Lansbury in Jerry Orbach) in da zvezde lahko naslutite v animaciji: npr. ob pazljivejšem gledanju boste opazili, da je Lepotica nekakšna kolekcija izrazov in potez znanih zvezdnic: v nekem trenutku spominja na Julio Roberts, v drugem pa na Andy MacDowell, v Zveri boste prepoznali status filmske zvezde kot take, ki živi izolirano pred svojo lastno slavo, Svečnik vas spomni na Freda Astaira, Ura na Petra Ustinova, oba

pa zato, ker je bila Zver pač zver? Je bila potemtakem Lepotica nedolžna le zato, da bi lahko ostala z zverjo? Čeprav se transformacija Zveri v mladeniča zdi logičen odgovor, dvom še vedno obstaja. In v tem dvomu je čar **Lepotice in zveri** in vseh njej podobnih risank.

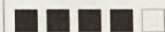

hkrati pa na Stana in Olia etc. **Lepotica in zver** je tako nekakšna ultimativna parabola o zvezdnstvu in ljubezni do pravljic, ki se funkcionalno srečata v nerazpoznavni, fascinantni obliki, ki nikomur ničesar ne vsiljuje, temveč le podoživlja tisto, kar smo vedno hoteli videti.

Lepotica in zver pa predstavlja tudi svojevrsten paradoks glede animiranega (disneyjevskega) filma: če naj bi bile risanke namenjene otrokom, je **Lepotica in zver** narejena za odrasle — če se boste, tako kot otroci, pri risanki dolgočasili, potem to pomeni, da si še ne znate odgovoriti na freudovsko vprašanje, ki ga risanka diskretno postavlja: Je krhka Lepotica ostala z Zverjo zato, ker je bila tako nedolžna, ali

BELE PEŠČINE

WHITE SANDS

Režija:
Roger Donaldson

Scenarij:
Daniel Pyne

Fotografija:
Peter Menzies, jr.

Glasba:
Patrick O'Hearn

Igrajo:
Willem Dafoe, Mary Elizabeth Mastrantonio, Mickey Rourke,
Samuel L. Jackson,
M. Emmet Walsh